

Szerkesztőségi iroda:

Nagybecskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők

Telefon 21. szám.

TORONTÁI

POLITIKAI NAPILAP.

Felölös szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Előfizetési árak:

Egész évre ———— 24 kor.
Félévre ———— 12 .
Negyedévre ———— 6 .
Egy hóra ———— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap déltűn 5 órakor.

Nagybecskerek, 1905.

XXXIV. évfolyam. 112. szám.

Szerda, május 17.

Muzeum Nagybecskereken.

Nagybecskerek, május 17.

Lapunk egyik legutóbbi számában jelezttük azt a nagyfontosságú kulturális eseményt, a melyet a vármegye alispánja Jankó Ágoston jelentett be a torontáli közművelődési egyesület szombati igazgatósági ülésén.

A Torontálvármegyei közművelődési egyesület tudvalevőleg buzgó elnökének, dr. Dellimanics Lajos főispánnak kezdeményezésére lelkes agitációt folytatott egy Nagybecskereken építendő muzeum és könyvtár létesítésére.

Kulturregyesületünk a nagyfontosságú tervét szerény anyagi erejével persze egyhamar tényleg aligha valósíthatta volna meg, de agitációja meleg érdeklődést keltett a vármegye minden hazafias és kulturális ügy iránt lelkesülő alispánjában, ugyanígy, hogy Jankó Ágoston fáradságot nem kímélve, hozzálátott a muzeum és könyvtár tervezetének kidolgozásához.

Jankó Ágoston alispán a tervezetet el is készítette s mint a kulturregyesület igazgatósági tagja, azt a Tmke legutóbbi ülésén bemutatta azzal, hogy a tervezetet a vármegye törvényhatósága elé terjeszti, hogy a vármegye építse föl a muzeumot és könyvtárt, mint megyei muzeumot s egyben gondskodjék a fentartásáról. A vármegye azután a muzeum kezelését rábízta a kulturregyesületre.

Az alispán tervezetét a kulturregyesület ülése a legnagyobb lelkesedéssel fogadta, de bizonyára a legnagyobb lelkesedést kelti nemcsak Nagybecskereken, hanem vármegyeszerte, hogy a muzeum nagyfontosságú eszméje, mely másutt már számos helyen megvalósult, nálunk is mihamarább testet ölt.

Azt hisszük, általános véleményt tolmácsolunk, amidőn a legmelegebb elismerést tolmácsoljuk egy a kulturregyesület elnökének, dr. Dellimanics Lajosnak, aki az eszmét fölvetette, mint a kulturregyesületnek, mely agitációjával az eszmét napirenden tartotta és koronájul mindennek Jankó Ágoston alispánnak, aki a komoly megvalósulás stádiumába juttatta a nagyfontosságú kulturális intézményt.

Most pedig főbb vonásaiban adjuk itt az alispán tervezetét a megyei muzeumból és könyvtárról.

Az alispán tervezete három részből áll: Előterjesztésből, alapítólevélből és szabályrendeletből.

A tervezet magva az előterjesztés. Ebben elmondja az alispán, hogy a vármegye törvényhatósági bizottsága a vármegye levéltárában őrzött, de nem szorosan hivatalos jellegű könyvtárt a torontálmegyei közművelődési egyesületnek engedte át, hogy annak felhasználásával könyvtárat létesíthessen.

A közművelődési egyesület tavaly beadványt intézett a törvényhatósági bizottsághoz, hogy helyiségeket bocsátana rendelkezésére, amelyben már tekintélyes számra gyűlt könyvtárat elhelyezhetné. Ezzel tehát egy nyilvános könyvtár létesítésére óhajtott az első lépést megtenni.

E mellett azonban a közművelődési egyesület egy kulturpalota eszméjének megvalósításával is foglalkozik, melyben annak idején a könyvtár is elhelyezhető volna és amelyben idővel muzeum is berendezhető lenne.

A kulturregyesületnek ezen törekvése minden-

esetre igen dicsérendő és nemes, de az egyesület anyagi erejét túlhaladó célja, az egyesület keretében csak hosszú idők múlva, igen későn volna megvalósítható, mert hiszen a kulturregyesület első sorban a kulturának a fejlesztését tekinti céljaul és csak másodsorban, amidőn már a magyar művelődést bizonyos mértékig fejlesztette, fordíthatná anyagi erejét a már meglévő kultura által követelt és annak magasabb fejlesztésére irányuló olyan intézmény létesítésére, aminő a kulturpalota, könyvtár és muzeum.

A vármegye törvényhatósága, a vármegye közönsége képezi a vármegye területén levő anyagi és szellemi erőknél azt az egyetemet, mely ebben a hatósági szervezetben tömörülve volna leginkább abban a helyzetben, hogy a megyei közművelődési egyesületnek céljai elérésére hathatós segédkezet nyújtva, ilyen nagyobb szabású eszmét leghamarabb megvalósíthatson és ilyen nagy jelentőségű kulturális tényezőt létesítsen.

Ezen okok által indítva lép az alispán a törvényhatósági bizottság elé azon javaslattal, hogy saját hatáskörébe egy vármegyei muzeumot és könyvtárat létesítsen.

A muzeum és könyvtár a vármegye székhelyén Nagybecskereken volna létesítendő és az rövid idő alatt megvalósítható volna, ha a vármegye e célra átadná a Zápolya-utczában levő ugynevezett rakbert telkét, a rajta levő épülettel, a magtárral együtt.

A magtárat, mely jó anyagból van építve, megfelelően átalakítaná, úgy hogy abban a könyvtár és muzeum részére legalább 5 terem legyen.

Az átalakítás költségeit akként fedezné, hogy arra bizonyos összeget megszavazna, azonkívül a vármegye területén gyűjtést rendelne el s állami segínyt kérne.

A fentartás és gyarapításhoz a maga részéről bizonyos évi javadalmazást szavazna meg és hasonló állandó hozzájárulást kérne az államtól, a Dunától és a Tkmétől is.

A telkek és a rajta álló épület muzeum céljaira igen alkalmas volna, mert a város közepében, igen nyugalmas helyen fekszik.

A rajta levő épület 30—35 ezer korona költséggel könnyen átalakítható lenne akként, hogy emeletes épület lenna, melyben 5 terem volna a könyvtár és a muzeum számára. Vidéki muzeumnak ez teljesen elegendő.

A muzeum berendezése könnyen indulna meg, mert a vármegye területén magánosok birtokában sok oly régiség, lelet, műtárgy és könyv stb. van, amelyet készségesen engednék át a muzeum számára.

A muzeum kezelése lehetőleg a Torontálmegyei közművelődési egyesületre volna bízandó, mert az ezen hatalmas kulturális eszközt igen célszerűen használhatná fel a művelődés fejlesztésére irányuló törekvései sikerének biztosítására.

Az alapító levél a szokásos alapítási formula, míg a szabályrendelet tervezet a muzeum és könyvtár kezeléséről szól.

A szabályrendelet tervezet a következő 17 §-ból áll:

1. §. A muzeum és könyvtár a vármegye székhelyén: Nagybecskereken állíttatik fel.

2. §. A muzeum és könyvtárral Torontálvármegye rendelkezik, de annak kezelésére a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter gyakorolja a legfőbb felügyeletet.

3. §. A muzeum és könyvtár Torontálvármegye tulajdonát képezi, annak fenntartásáról elsősorban a vármegye gondoskodik.

4. §. A muzeum és könyvtár fentartására és továbbfejlesztésének költségeire a vármegye törvényhatósága által megszavazott évi javadalmazáson kívül szolgálnak az állami segínyt, a testületek és magánosok alapítványai és adományai.

5. §. A muzeum a törvényhatósági bizottság által rendelkezésre bocsátott és kellően átalakítandó épületben helyeztetik el.

6. §. Pecsétje: „Torontálvármegye muzeuma és könyvtára”.

7. §. Célja: Főleg délmagyarországi és vármegyei vonatkozású régészeti, geológiai, történelmi, művészeti, műipari és irodalmi emlékeknek, továbbá jelenkori természetrajzi, táj- és népművészeti adatoknak gyűjtése, valamint az irodalom és művészet termékeinek beszerzése, megőrzése és közhasználatra való bocsátása.

8. §. A muzeum és könyvtár igazgatását a vármegye törvényhatósága nevében a főispán elnöklété alatt 10 tagu muzeum-bizottság intézi, melynek tagjait a törvényhatósági bizottság, elnökét pedig maga a bizottság választja. A bizottságnak hivatalból tagja a vármegyei alispán, főjegyző és főügyész.

9. §. Jogában áll a bizottságnak a törvényhatóság jóváhagyása mellett a Torontálmegyei közművelődési egyesületre bizni, mely esetben azzal a kezelést illetőleg külön egyezséget köt.

10. A bizottság feladata: a muzeum tárgyait lehetőleg gyarapítani.

A leletekre ügyelni, esetleges ásatásokat eszközölni.

A muzeum tisztviselőinek alkalmazása iránt javaslatot tesz.

Költségvetést és számadást készít és azt a törvényhatóság jóváhagyása alá bocsátja.

Utalványozza a költségvetésben elő nem forduló rendkívüli kiadásokat.

A vármegye törvényhatóságának a muzeum állapotáról negyedévenként jelentést tesz.

Az igazgatóság havonként ülést tart.

11. §. A muzeum kezelését az igazgató, a titkár és az örök látják el, akiket az elnök nevez ki.

12. §. Az igazgató gyakorolja az intézet vezetését, aki mint a muzeumi bizottság legfőbb meghatalmazottja, a muzeum érdekében eljárni hivatott.

13. §. Az igazgató veszi át a muzeumba szánt tárgyakat, teljesíti a bizottság által adott meghatalmazás keretében a megrendeléseket, számol a muzeum vagyonáról és őrzí annak pecsétjét.

14. §. A titkár végzi az összes írásbeli teendőket és vezeti az ülések jegyzőkönyveit.

15. §. Az örök, akiket szükség szerinti számban az igazgató javaslatára az elnök nevez ki, őrzik és gondozzák az igazgató ellenőrzése mellett a muzeum tárgyait.

Amennyiben a muzeum igazgatásának teendői idővel nagyobb tevékenységet igényelnek, az igazgató és titkár részére az igazgatóság mérsékelt tiszteletdíjat állapíthat meg.

Az örök rendszeres fizetést élveznek, amelynek összegét az igazgatóság állapítja meg.

16. §. Ha idővel előre nem látható körülmények folytán a vármegye abba a helyzetbe jutna, hogy a muzeum tulajdonáról és kezeléséről lemondani kényszerülne, a muzeum összes ingatlan és ingó vagyona az állam tulajdonába megy át.

17. §. A muzeum beosztásáról és gyűjteményeinek kezeléséről és a közönség által való mikénti használatáról az igazgatóság külön szabályzatot tartozik alkotni, — amely a törvényhatóság jóváhagyása alá tartozik.

A csatádi Lenau-szobor.

— május 17.

A magyar születésű német költőnek Csataádon szobor készül s június 12-ikén leplezik le nagy ünnepiességgel. Az emlékmű létesítésére testvéri együttérzésben fogtak kezét hazánk déli részének németajku lakosai a magyarság legjobbjával. Távól minden politikai célzástól vagy vonatkozástól, pusztán a szív legnemesebb sugallatát követve, egyesültek Lenau ünneplésében magyarok és németek; s arra a szeretetre, mely a magyar részről eredő méltánylásból kisugárzott, őszinte megérzés és szeretet volt a válasz. Volt okunk remélni, hogy a szép harmóniát, mely egy nagy költő géniuszának tiszteléséből fakadt, rosszindulat, vagy balmagyarázat nem fogja megbontani. Csalatkoztunk reményünkben. A Rheinisch-

Westfälische Zeitung május 5-iki számában „Der magyarisierter Lenau“ (a magyarosított Lenau) címen megjelent egy cikk, mely gyűlölködő hangon s a tények elferdítésével próbál konkolyt hinteni és előre semmivé tenni a juniusi szoborleplezés minden várható hatását.

Rákosi Jenő, aki egyike ma is a Lenau-szobor fölállításán dolgozó bizottság vezetőinek, az idézett lap szerkesztőjéhez intézett gyönyörű levélben felel meg a gyűlölködő cikkre s nem mulaszthatjuk el, hogy a kitűnő író levelét, mely minket torontálakat oly közelről érint, egész terjedelmében ide igassuk.

Rákosi Jenő levele így szól:

Igen tisztelt Szerkesztő Ur! Elolvastam cikkét, melyet a Deutscher Volksfreund inspirált és szíves engedelmével a következő megjegyzéseket teszem rá:

Mindenekelőtt azonban megkérdem önt: az igazságot akarja-e tudni, vagy jobban szeretni, ha hazugsággal ámitják el. Az első esetben soraimat talán nem fogja kellemesnek találni, de köszönettel fogadja. A második esetben ragaszkodják a már használt temesvári forráshoz s akkor egész meddő munka önaek írnom.

Személyemre vonatkozó helyreigazítással nem untatom önt. A külföldön kedvelt szokás, hogy oly férfiakat, akik az idevaló levelező uraknak nincsenek nyökre, kitért zsidóknak bélyegzik s ez épp oly sértő az illető személyekre, mint a zsidókra nézve.

De a levlező uraknak sem válik becsületére; mert zsidó-e, vagy nem, megkeresztelkedett-e, vagy nem, az nagyon mindegy. Ott a baj, hogy az igazság soha, vagy csak ritkán kerül ki körülmételetlenül tudósításaiból.

A Lenau-ügyben az igazság ez:

Ha a csatádi német parasztek az ott született Lenauk szobrát akarnak állítani, ebben senki sem zavarja e jó embereket. Esze ágában sincs valakinek, hogy ebben meggátolja őket. De mint őa is, szerkesztő ur, bizonyára igen jól tudja, e vidékre is eljutott néhány éve az alldeutsch-mozgalom. S alig jutott eszükbe a csatádi alyfiaknak, hogy Lenau emlékezetével foglalkozzanak. Mindjárt partolósba vettek Németországba e mozgalmat, sőt helybe vitték nekik a kész szobrát és alldeutsch — hazafias ünnepet akartak a dologból csinálni.

Ha önök ilyen visszaélést szívesen tűnnek Posenben, Elzászban, vagy dánok lakta tartományokban s tud rá ön, szerkesztő ur, példát is, akkor elismerem, hogy helytelenül jártunk el, mikor e szándékot meghusítottuk és pedig nem úgy, hogy a Lenau tiszteltetére való ünnepet lehetetlené tettük, hanem magunk vettük az ügyet kezünkbe s a derék csatádiakkal együtt rendeztünk irodalmi és hazafias ünnepet.

A délmagyarországi svábok nagyon jó hazafiak. Nem is nevezik magukat sváboknak, hanem azt mondják magukról, hogy magyarok 1848-ban vitézül és hűségesen küzdöttek sorainkban a lázadó és hűtlen oláhok és rácok ellen. Milyen alávaló hazafiaknak kellene lennünk, ha ma cserben hagyjuk őket, akár az alldeutsch érdekek javára is.

Ami pedig ezeknek és más nemzetiségeknek elnyomását és magyarosítását illeti, törvényvel biztosítottuk nekik a községeket, iskolájukat és egyházukat. Nincs egyéb követelésünk, csak hogy tanulják meg iskoláikban az állam nyelvét is. Aki önnök mellett mond, szerkesztő ur, az megcsalja önt. S igazán siralmas és az óriási nyilvánosság mai korára rettentő szégyen, mennyit összehazudnak e téren.

Lenau magyar lelkében, úgy látszik, ön sem hisz. De hát ez oly tér, ahol nehéz a bizonyítás. Inkább lehet azt érezni, mint kimondani. Emlékszem a nagy Bismarck egy beszédére, melyben e rendkívüli ember a német birodalmi gyűlésben azt mondta, hogy Heine nem német. Hogyan lehet ezt bebizonyítani? És neki mégis el kell hinnunk, pedig származására ő is félig szláv volt. De a származás nem minden Lenau a magyar Alföldön született. Magyar középiskolákban neveltek. Sok szép időt töltött a felséges Tokajon, ahol a nemes tokaji fakad a magyar földből. Éltének legfogékonyabb éveiben annyira ki volt téve a magyar lélek hatásának, annyira elfogta varázsa, annyira megteit benyomásával, hogy ez kitörölhetetlen vonást véselt bele szellemébe és ez a jellemvonás adja meg költeményeinek majd a színt, majd a hangulatot, gyakran a tárgyat is és épp oly sürün azokat az eszméket, melyek nálunk otthonosak és jobb költőinkben föllelhetők. Rokon velünk ő s ha emlékkövet akarunk állítani neki, természetes, hogy e szellemi vagy lelki rokonságot idézzük.

Bár magyarul énekelte volna lángoló dalait! Bizonyára elkerültük volna e vitát mi keiten, őa, szerkesztő ur, meg én. A német irodalom ezzel nem volna szegényebb, a magyar pedig gazdagodott volna vele. De azért nem irigylem őt a németektől. Csak azt nem értem, miért fogják

föl ezt az ügyet a nagy és boldog Németországban olyan gyűlölködő módon. Végre mégis csak német költő az, a kinek magyar barátai horostyánt fonnak Koszoruba és emlékkövet állítanak.

Nagyrabecsülésel

Rákosi Jenő.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 1/2 órától kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken délig 1/2 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/2 óráig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délig gőzfürdő. A kádfürdő egész nap nyitva marad.

Május 21. Dr. Klein Mór főrabbi jubileuma.

„ 28. A torontáli tudósvészellenes egyesület alakuló közgyűlése délig 10 órakor a vármegyeház nagytermében.

— **Személyi hír.** Dr. Dellmannics Lajos főispán tegnap este hivatalos ügyekben elutazott Nagybecskerekre. — Csallány Géza altábornagy, a szegedi II-ik honvédkerület parancsnoka tegnap Nagybecskereken időzött s szemlélet tartott az itteni honvéd-zászlóalj felett. Az altábornagy még tegnap este Pancsovára utazott, hogy az ottani honvédséget megsejmelje.

— **A megyei közgyűlés.** Torontálvarmegye törvényhatósága ma délig Jankó Agoston alispán elnöklésével folytatta tavaszi közgyűlését, amelynek egyik kiemelkedő momentum a alispáni jelentés volt. A jelentés kiterjeszkedik a közigazgatás minden ágazatára, beható gondossággal foglalkozik a hiányokkal s rámutat a módosításokra, amelyekkel az egyes hiányokat orvosolni lehet. A jelentést a közgyűlés egyhangúlag tudomásul vette s elhatározta, hogy jövőre kiválóan közérdekű voltánál könyomattassék. Az alispáni jelentést megküldik a miniszterelnöknek s az összes minisztereknek. Több kisebb jelentőségű ügy elintézése után a közgyűlés véget ért s a közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítését e hó 20-dikára, vagyis szombaton délig 10 órára tűzték ki.

— **Uj anyakönyvvezetők.** A belügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök Torontálvarmegyében a szerbecsánai anyakönyvi kerületbe Faszczel György jegyzőt anyakönyvvezetővé, továbbá a módosít Fendler Géza községi írnot, a lajosfalvi pedig Solyom Antal segédjegyzőt anyakönyvvezető-helyettesé nevezte ki és őket a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbízta.

— **A vörös-kereszt orsz. közgyűlése.** A magyar szent korona országainak vörös-kereszt egylete május hó 22-én, hétfőn délig 11 órakor saját házában (Budapest, I. vár, dísz tér 1. sz.) országos közgyűlést tart, melyre az elnökség az összes vörös-kereszt választmányokat és fiókegyleteket, valamint az egyesület t. tagjait is meghívja. A közgyűlést megelőzőleg délig fél 11 órakor értekezlet és a közgyűlés után a központi választmány alakuló ülése lesz.

— **A torontáli bérmlás.** Németh József főlsz. püspök tegnap fejezte be bérmlautját a billédi alesperesi kerületben Láng Aladár püspöki szertartó kíséretében. A püspök vasárnap folytatja bérmlautját a csákovai alesperesi kerületben.

— **A Dmke köréből.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter a könyvtárak létesítésére 3600 koronát engedélyezett a Dmke-nek és az összeget a szegedi állampénztárból folyósította is. Itt emlíjük meg, hogy újabbban beléptek a D. M. K. E. örökös tagjai sorába ezer-ezer koronával: gróf Karátsónyi Jenőné csillagkereszt és palotahölgy, gróf Karátsónyi Jenő v. b. t. t. nagybirtokos, szeged—csongrádi takarékpénztár, Rác György földbirtokos, Szénágy Béla gyáros, Magyar Jelzálog Hitelbank. Az alapító tagok sorába kétszáz-kétszáz koronával beléptek: Margit főhercegnő, Thurn Taxis herceg neje, Pestii Hazai Első Takarékpénztár, Szegedi Kereskedelmi és Iparbank, Nagy Nep. János oltárépítő, Szépliget község, Kiss Imre, Gyártelep sörfőződé r. t., Torontálsziget község, Felsőrákosi Mária-forrás kutbélősege, Temesmegyei Gazdasági Egyesület, Bankegyesület mint szövötkezet, Szegedi tanítóképző növendékei.

— **Torontálvarmegye a Schweidel-szobor leleplezésén.** Zomborban e hónapban leplezik le Schweidel 48-as tábornok szobrát. Zombor városa meghívta a leleplezésre Torontálvarmegyét is s a törvényhatóság tegnapi közgyűlésén elhatározta, hogy a szoborleplezési ünnepre az alispán vezetésével három tagu küldöttséget meneszt s a szoborra koszorút helyez.

— **A városi előfogatóság.** Nagybecskerek város képviselőtestülete, mint már említettük, annak idején a városi előfogatóságot Krcusiu Szávának adta ki. A határozatot megfellebbezték s a vármegye törvényhatósága tegnap tárgyalta az ügyet. A törvényhatóság többek felszólítása után az állandó választmány javaslatára a felbontást elutasította s a városi képviselőtestület határozatát helybenhagyta.

— **105 éves honvéd.** Torontálban él a legöregebb 48-as honvéd, névszerint Veres Márton becsári lakos. Az agg honvéd ugyanis hivatalos adatok szerint ma százöt éves. Veres Márton végig küzdötte a szabadságharcot, de legnevezetesebb tette az, hogy az aradi kivégzések után ő volt az, aki Kiss Ernő tábornok holttestét másodmagával kilopta Ó-Aradról s így a hős tábornokot rendesen eltemethették. A százöt éves honvéd még nagy korához képest elég jó erőben van, de persze azért segítségre szorul. A vármegyéhez fordult legutóbb segítségért s Torontálvarmegye törvényhatósága meg is becsülte az öreg honvédet, mert a tegnapi közgyűlésén kétszáz korona segítséget szavazott meg neki.

— **A nagybecskereki löverseny.** Torontálvarmegye törvényhatósága tegnapi közgyűlésén a Nagybecskereken május végén tartandó löverseny céljaira 600 koronát szavazott meg.

— **Csatád község átszátalozása.** Ismeretes Csatád községnek az az igyekezete, hogy a csenei járásból a zombolyai járásba csatolassék át. Tavaly már elutasította a törvényhatóság abbéli kérését, a község azonban az idén megújította kérését s a törvényhatóság mai közgyűlésén tárgyalta a kérdést. A község azonban ezuttal sem ért célt kérésével, mert a közgyűlés az állandó választmány javaslatára Csatád község kérelmét elutasította.

— **Leányozkötetés.** A délvidéki szerbek között annyira divó leányozkötetés úgy látszik még sok gondot fog okozni a hatóságoknak, mert dacára annak, hogy a törvénybűntelendő cselekménynek mondja a leányozkötetést s gyakran a legszigorubbán sújja az ez ellen vétőket, a szerb legények közül sokan inkább eltűrik a szigorú büntetést, minthogy lemondjanak az asszonyzserzés e romantikus módjáról. A nagybecskeri rendőrséget most újabbban szintén egy ilyen leányozkötetési eset foglalkoztatja. Czvoity Mihály itteni módos parasztagda tegnap reggel a redőrkapitányságon jár, ahol előadta, hogy Popov Sándor, ugyancsak itteni szerb legény, Popov Szteva, Czvoity Zsiva és Latotin Joca nevű társaival tegnapelőtt este 7 óra tájban megölték Tilkka nevű 18 éves leányt s társnői közül, a kikkel az utcán beszégetett, kiragadva, kocsi-ra tettek s sebésen vagtatva Tarras fölé igyekeztek menekülni. Ő azonnal értesült az esetről s kocsi-ra ültette két fiát, a kinek Tarras határában sikerült is a menekülő legényeket utolérni s fölük a leányt elvevni. A szerelmes legény és társai ellen a rendőrség megteite a bűnvádi feljelentést.

— **Országos vásár Nagybecskereken.** Nagybecskereken holnap kezdik meg a május havi országos vásárt, a melyre szabályszerűen kiállított marhalevéllel mindenféle állat felhajtható. Holnap és pénteken szarvasmarha, szombaton és vasárnap délig lóvásár lesz, míg a kirók vásár szintén szombaton délig kezdődik. Általában véve azt hiszik, hogy amennyiben az időjárás kedvező lesz, úgy ez a vásár jól fog sikerülni, ami kívánatos is volna.

— **14 éves apagyilkos.** Ullmán tegnap Putnik Vazul megfenyítette 14 éves Száva nevű fiát. A fiu előlötti dühében revolvert rántott és rálött az apjára, aki életveszélyesen megsérült. A fiut letartóztatták, az apát pedig a temesvári kórházba szállították ápolás végett.

— **A Horgony-Pain-Expeller** (Richter féle Liniment. Caps. comp.) igazi népszerű háziszer lett, mely számos családban már több mint 35 év óta mindig készletben van. Hátfájás, csipőfájdalom, fejfájás, közhvény, csuszal stb-nél a Horgony-Pain-Expellerrel való bedörzsölések mindig fájdalomcsillapító hatást idéztek elő; sőt járványkórnaí, minő: a kolera és hányóhasfolyás, az altestnek Horgony-Pain-Expellerrel való bedörzsölése mindig igen jónak bizonyult. Ezen kitűnő háziszer jó eredményeivel alkalmaztatott bedörzsölésképpen az influenza ellen is és üvegekben: a 80 fillér, 1 korona 40 fillér és 2 korona a legtöbb gyógyszerárban kapható; de bevásárlás alkalmával tessék határozottan Richter-féle Horgony-Pain-Expellert, vagy Richter-féle Horgony-Linimentet kérni, valamint a „Horgony“ védjegyre és a Richter cégjegyzésre figyelni és csak eredeti üveget elfogadni.

Színház és Irodalom.

* **Polgár szintársulata Nagyszentmiklóson.** Polgár Károly szintársulata, mely most Nagyszentmiklóson játszik általános tetszés és elismerés mellett, a héten befejezi ottani működését és május 23-án Nagyszentmiklóson kezdi meg előadásait. A társulat itt körülbelül két hétig marad.

* **„Zenélő Magyarország” zongora és hegedű zeneműfolyóirat** most megjelent XII. évfolyama 10-ik füzeté a következő érdekes zeneműújításokat közli: I. Heidelberg Albert-től „Egy vén leány dala”, a Budapesten most szálló igévé vált „Cserebogár, -arga cser-bogár” refrénnel énekeit hatásos dalt. II. Cyclamen op. 93. „Fehérvári kálomlalom” című Elődöt, mely zongorára írt jellemdarab, különböző változataiban megkapóan utánozza a malom zakatolását. Ily gazdag tartalommal jelenik meg, e minden zenekedvelőnek kiváló fontos zeneműfolyóirat minden egyes füzeté, úgy, hogy előfizetői az érdekesebb zeneműújításokat, melyek az év leforgása alatt megjelentek, — havonta kétszer — mindenkor 10—12 oldalon kapják. Előfizetési ára egész évre (24 füzetre) 12 korona, félévre (12 füzetre) 6 korona, negyedévre (6 füzetre) 3 korona. Egyes szám ára 60 fillér. Előfizethető a most folyó II. évfolyadra, valamint az előző évfolyadokra is a „Zenélő Magyarország” (Klökner Ede) zenemű-kiadóhivatalában Budapest, VIII., József-körút 22/24., hol egyuttal minden zenemű a legolcsóbban megrendehető.

* **Az „Ujvilág”.** Az amerikai posta meghozta az Óceánon túl élő vereink irodalmi színterét álló képes lapjának az „Uj Világ”-nak legújabb számát. Az első oldalon Németh Péter szerkesztő érdekes cikket „A király haragszik” címmel, de a többi cikkek is mind érdeklődésre számíthatnak. A gyönyörű színes borítékán Achim András szocialista képviselőt mutatja be az amerikai magyaroknak, míg a belső oldalakon Csányi Sándor és Makai Zsiga bá' néphonatyák is láthatók. Meghatóan érdekes kép a toledói magyar gyermekeknek husvétü áldozása és a pennsylvániai bánvák mélyen dolgozó magyar bányászok képe. Az Újvilág délnyugatának legérdekesebb városáról St. Louisról egész csomó érdekes képet láthatunk, hatalmas felhőkarcokkal, Humboldt, Shakespearé és Columbus szobraival, az új gyönyörű város házával és a világ legnagyobb pályaudvarával. Találunk tréfás képet is az „Ujvilág”-ban, majd tovább lapozva, mepillantjuk a vésgrádi agg remetének Görgey Arthurnak otthonát. Igen ügyes illusztrációk mutatják be a Missouri államban levő pilot knobi magyar telep farmer életét. Látnak magyarjainkat a két öl magas kukoricásban, látjuk a magyar halászatot és a híres barackszüretet, bepillantunk a csirke-farmra és az udvarra, ahol a gyermekek faviággal adóznak az amerikai buissinés szellemnek. Igen sikerült a magyar telep gyógyforrásának képe is. A lap ezenkívül telve van érdekesebbnel érdekesebb apróságokkal és valóban megéri a 10 korona előfizetési árat, amely „Uj Világ” Box 1385 St. Louis, Mo. Amerika címre küldendő.

TÁVIRATOK.

A helyzet.

Szünet a válságban.
Budapest, május 17. (A „Torontál” ered. távirata.) A válságban most teljes szünet van. Tisza István gróf Geszten van, Andrassy Gyula gróf Töketeresen időzik. Bánffy Dezső báró tegnap éjjel óta Bécsben van s a közelebb várható eseményekből csak problematikus értékű kombinációk vannak forgalomban. A hét második felében előreláthatólag világság derül a további lépésekre.

Bánffy miniszterelnök.
Budapest, május 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) A függetlenségi párt ma azt az értesítést kapta Bécsből, hogy a király legközelebb megbizsa Bánffy Dezső bárót kormányalakítással. A hirt. amelyről politikai körökben egész komolyan beszélnek, még nem erősítették meg.

Elhunyt főpap.
Budapest, május 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Esztergomból sürgönyzik, Boltizár József olvasókanonok, római gróf, ma ott meghalt.

A spanyol király angol tábornok.

Budapest, május 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Londoni hivatalos jelentés szerint az angol király a spanyol királyt holnapi születésnapja alkalmából tábornokká nevezi ki.

A franciák és a német trónörökös esküvője.

Budapest, május 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Párisból táviratozzák: A francia kormány hivatalosan még nem intézkedett a német trónörökös esküvőjéről s így koraiak azok a hírek, a melyek arról szólnak, hogy a kormány küldöttségileg képviselteti magát.

Az orosz forrongás.

Budapest, május 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Szentpétervári jelentés szerint a roszkuropi uj-usicai és kamenei kerületekben megszűnt a paraszmozgalom.

Budapest, május 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Szentpétervárról sürgönyzik: A tegnapi nap elég nyugodtan telt el. A Janikov-féle gyár munkásai között zavarás támadt. A tüntetőket a kozákok kergették széjjel. A preoprzenszki temetőben a sztrájkolók gyászbeszédet mondtak. Őket is szétkergették.

Az orosz-japán háború.

Budapest, május 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mind Londomból sürgönyzik, hétfőn éjjel tizenkét ismeretlen nemzetiségű hajót láttak elvonulni Hongkongtól délkeletre.

Budapest, május 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) A mandzsuriar harctérről Londonba érkezett jelentés szerint a japánok a jövő héten teljes erővel meg fogják támadni az oroszokat.

A Szahara császára Bécsben.

Budapest, május 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Bécsből jelentik, ott pár napja híre jár, hogy Jacques Lobaudy, a „Szahara császára” Bécsbe érkezik és nagy vásárlásokat végez.

Merénylet egy igazgató ellen.

Budapest, május 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Szófiából táviratozzák: A bolgár kormányt arról értesítették, hogy a szaloniki bolgár gimnázium igazgatóját, Csengelovot, görög emberek a piactéren késszurásokkal halálosan megsebesítették.

A bécsi robbanás.

Budapest, május 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bécsből jelentik: A király ma ismét jelentést kért azokról a szerencsétlenül járt emberekről, a kik a Kornblüh-fele gyártelepen történt celluloid-robbanás alkalmával megsérültek. A kórházban ápolat áldozatok már tul vannak az életveszedelmen.

Megszökött operaénekes.

Budapest, május 17. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bécsből sürgönyzik: Az itteni művészkörökben nagy feltűnést kelt, hogy Sembach operaénekes, szerződését megszegve, cserben hagyta a bécsi udvari operát és megszökött az osztrák fővárosból. A művész az opera igazgatóságához intézett levelében arra hivatkozik, hogy a bécsi klima ártalmára van egészségének és ezért kénytelen elutazása családi ügyekkel van összefüggésben.

Határidő-üzlet.

Budapest, május 17. (A nagybecskereki Lloyd-társulat táv.) A mai tőzsdén az árak részben kissé csökkentek. Déli zártaikor a következő árakat jegyezték:

Buza (májusra)	17.92
„ (októberre)	16.56
Tengeri (májusra)	15.42
„ (júliusra)	14.76
Zab (májusra)	11.30
„ (októberre)	11.60
Rosz (októberre)	—

Budapesti gabonatözsde.

Budapest, 1905. május 17.

A készárutület hivatalos árjegyzései:

B u z a	Kilos	100 kilogr. ára		Kilos	100 kilogr. ára	
		kor.-tól	kor.-ig		kor.-tól	kor.-ig
Tiszavidéki uj	76	—	—	80	18.75	18.90
Pestvidéki uj	76	—	—	80	18.60	18.80
Bánsági uj	76	—	—	80	18.70	19.85
Bácskai uj	76	18.—	18.15	80	—	—
Rosz elsőrendű					14.70	14.80
„ másodrendű					14.60	14.65
Árpa takarmány					14.40	15.—
„ égetni való					14.15	14.40
„ sörfőzésre való					0.—	0.—
Zab					14.55	15.95
Tengeri bánsági					15.55	15.70
„ másnemű					—	—
Bepoe káposzta					—	—
„ bánsági					—	—
Köles					0.—	0.—

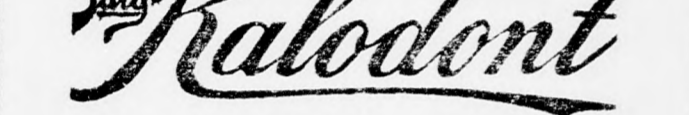
Nyilttér.*)

Rövid használat után nélkülözhetlen.

igen alkalmas utazásoknál.

Egészségügyi hatóság által megvizsgálva.

Bizonyítvány kelt Bécsben, 1887. Jul. 8-án.

nélkülözhetlen fogtisztító-szer.

Elsőrangú higiénikusok elismerik, hogy egészségünk fentartásánál nem nélkülözhető a fogak és a szájtüreg gondos ápolása. Nevezetesen gyomorbetegségek hátrithatók el ez által. Ennél legsikeresebbnek bizonyult a „Kalodont”, mely az antiseptikus hatást a fogaknál szükséges mechanikus tisztítással kitűnően egyesíti.

(218—216)

Az emberiség 70 százaléka

étvágytalanságban, emésztési zavarokban és rendetlen anyagválasztásban szenved és valamennyi azt tapasztalhatta, hogy ezen bajok által általános közérzetlenség és ezáltal életkedvek és tetterjök hanyatlak. Legkevésben tudják azonban, hogy ezen tünetek mily rossz következményekkel járhatnak, pedig mily egyszerű módon lehet itt segíteni! A naponkénti borhoz rohtsché „Tempel-forrászat” kell inni vagy makacsabb esetekben rohtsché „Styria-forrászat”, melynek korán reggel (egy órával a reggeli előtt) véve, kitűnő hatása van.

Magyarországi foraktár: Hoffman Józsefnél Budapest, Báthory-utca 8.

(429d—1.1)

* Az e rovat alatti közöltektől nem vállal felelősséget a szerk.

Vonatok érkezése és indulása

Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekéről. Érvényes 1905. május hó 1-től.

Érkezik:
a) A nagybecskereki pályaudvarra:
Temesvár, Versecz, Zombolyáról: délelőtt 9 óra 33 p.
Pancsováról: délután 5 óra 40 p.
Budapest—Szegedről: reggel 7 óra 22 p.; délután 5 óra 30 perc.
Szegedről: (motorkocsi) d. e. 9 óra 37 perc.
Budapest—Magykikindáról: este 9 óra 58 p.
b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarra:
Zombolyáról, Verseczről, Alibunárról és Temesvárról: este 8 óra 05 p.
Módosról: minden kedden, pénteken és vasárnapon reggel 6 óra 28 p.
Pancsováról: reggel 8 óra 27 p.
Zombolyáról: (keskenyvágányu vonal) reggel 8 óra 23 p.; este 7 óra 05 p.

Indul:
a) A nagybecskereki pályaudvarról:
Pancsovára: délelőtt 8 óra 10 p.; este 7 óra 5 p.
Szeged—Budapestre: d. e. 10 óra 10 p.; este 6 óra 46 p.
Szegedre: (motorkocsi) d. u. 1 óra.
Magykikinda—Budapestre: reggel 6 óra 7 p.
b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarról:
Zombolya, Temesvár, Versecz: délután 4 óra 35 p.
Temesvár, Versecz, Antalfalva—Pancsova és Alibunárra: reggel 3 óra 33 p.
Zombolyára: (keskenyvágányu vonal) reggel 3 óra 58 p.; délután 5 óra 25 p.
Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon délelőtt 11 óra 38 p.

Sarokházam

szépen beültetett szőlőkerttel, jól menő vendéglővel, fedett tekepályával és fűszerkereskedéssel, dohánytözsdevel, más vállalkozás miatt

augusztus 1-én vagy november 1-én együtt vagy külön bérbeadó.

Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos

Szávics Csedomír,

(476-2.1)

vendéglős, Nagybecskerek.

Temes-Bégavölgyi vizszabályozási társ. igazgatóságától.

4741.905. ig. szám. M. o. 631.

465-3.2

Hirdetmény.

A nagyméltóságú földművelésügyi m. kir. miniszter ur az 1901. évi márczius hó 30-án kelt 15.677. számú jóváhagyó leirata alapján a Temes-Bégavölgyi vizszab. társulat keretében az 1905. évi költségvetésbe felvett munkálatok kivitele biztosítottak.

Megjegyeztetik, hogy az alább felsorolt építményekhez a társulat a szükségelt falitöglákat, fedélcserépet és gerinctöglákat már beszerezte és a helyszínére kihordatta.

Vállalkozók ezen építési anyagokat átvenni tartoznak és ezek értéke az alábbi egyes tételeknél előirányzott összegbe befolglva nincs. A falazati és tetőfedési munkáknál tehát az egységárak a téglák és fedélcserép értéke nélkül adandók meg.

I. csoport.

1. Ó-Béga-Beregszó-esatorna balpart 38-39 km. közt kettős istállóépület 1781 K. 81 f.
2. Ó-Béga-Beregszó-esatorna jobbpart 63-340 km.-nél a bobdai határban egy gátörlek és tartozékai 4333 K. 81 f.

I. szakasz összesen 6115 K. 62 f.

II. csoport.

3. A Berzava-esatorna jobbpartján Kanak község belsőségén egy felvigyázógátörlek és tartozékai 10850 K. 80 f.

V. szakasz összesen 10850 K. 80 f.

III. csoport.

4. A versecz-nagyszredistyei-esatorna jobbpartján 51-52 km. közt egy gátörlek és tartozékai 4412 K. 87 f.
5. A versecz-paulisi esatorna jobbpart 30 km.-nél egy raktár épület 1507 K. 40 f.
6. A versecz-paulisi esatorna jobbpart 24 km.-nél egy istálló épület 1056 K. 76 f.

VI. szakasz összesen 6977 K. 03 f.

A három csoport összes előirányzati költsége téglák és fedélcserép nélkül 23943 K. 45 f.

Ajánlat fenti csoportokra, illetve szakaszokonként elkülönítve egyenként külön-külön, vagy pedig az összes munkára tehető.

A borítékra kiírandó, hogy az ajánlat melyik csoportra vagy szakaszra vonatkozik.

A fentemlített munka kivételének biztosítása céljából az 1905. évi május hó 29-ik napjának délelőtti 10 órájára alólirt igazgatóság hivatalos helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

Versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a fentebbi munkáknak végrehajtására vonatkozó zárt ajánlataikat a kitűzött nap dél-

előtti 10 óráig a nevezett igazgatósághoz annyiival is inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe vételüni nem fognak.

Az ajánlkozó köteles a vállalati költségösszeg 5%-ának megfelelő bántpénzt vagy óvadékképes értékpapírt a társulat pénztárát kezelő Temesi agrár takarékpénztárnál előlegesen letenni és az arról nyert eredeti letét nyugtát ajánlatához csatolni.

A szóban forgó munkálatokra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett társulat igazgatóságánál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők.

Ajánlati mintáivek pedig díjtalanul kiadotnak.

Temesvárott, 1905. évi május hó 8-án.

Temes-Bégavölgyi vizszabályozási társulat igazgatósága.

A nagybecskereki kir. törvényszék elnökétől.

405/eln. szám. 1905.

470-1.1

Árlejtési hirdetmény.

A nagybecskereki kir. törvényszék elnöke részéről ezennel közhírré tételik, hogy a kir. törvényszék, annak telekkönyvi osztálya, a nagybecskereki kir. járásbíró-ság, esetleg a nagybecskereki kir. ügyész-ség és a fogház helyiségeinek fűtésére az 1906. évben szükséges összesen mintegy 900 köbméter tüzfának és 57 métermázsas pirszénnek szállítása iránt az árlejtés folyó évi június hó 24-ik napján délután 4 és fél órakor az irodaigazgató irodájában fog megtartatni.

A fenti tüzifa szükséglet elsőrendű csomó (görcs) nélküli gyertyánfa és cserfa nemüekből lesz szállítandó, még pedig vegyest, vagy pedig megrendelés szerint tisztán gyertyán vagy cserfa.

Felhivatnak mindazok, kik a fent kitett tüzifa szükséglet szállítását elvállalni kívánják, hogy a fenti határidőben tartandó árlejtésen a tüzifára 600 korona, a pirszénre nézve pedig 240 korona bántpénzzel ellátva jelenjenek meg.

Zárt ajánlatok szabályszerű bélyeggel ellátva lepecsételten a kir. törvényszék elnöki irodájában a fenti határidőig elfogadtatnak, az azon tul beadottak figyelembe nem vételnek.

A zárt ajánlat felbontását követőleg szóbeli ajánlat nem tehető.

A szerződési feltételek a kir. törvényszék irodaigazgatójánál a hivatalos órák alatt időközben is megtekinthetők.

Nagybecskerek, 1905. évi május hó 9-én.

Dr. Duka László,
kir. törvénzéki elnök h.

Használt és gyárilag javított
cséplőgépek és lokomobilok

minden nagyságban kaphatók:

HEROLD FERENCNÉL

Nagybecskerek, Temesvári-ut 1615. szám.

395-50.23

2080/1905. szám.

498-3.2

Hirdetmény.

A nagyméltóságú kereskedelemügyi m. kir. minisztérium 26 461/II. 1905. sz. a. kelt rendeletével a Temes-Bégavölgyi vizszabályozó társulat céljaira Torontálszécsány, Szárcsa és Bótos községek határában szükségelt földterületekre nézve a kisajátítási eljárást elrendelven, a tárgyalás folyó évi június hó 6-án d. u. 3 órakor Torontálszécsány, június 7-én d. e. 1/2 9 órakor Szárcsa, ugyanazon nap d. u. 1/2 3 órakor pedig Bótos községben, mindenkor az illető község házában fog megtartatni.

Felhivatnak tehát az érdekelt felek, hogy fenti időre kitűzött tárgyaláson annál inkább megjelenjenek, minthogy a bizottság a kisajátítási terv megállapítása felett akkor is érdemileg határoz, ha az érdekelt felek közül senki sem jelenik meg.

A kisajátítási tervrajz és összeírások egy-egy példánya minden nevezett községre külön-külön az illető község házában 15 napi közszemlére kitétetett.

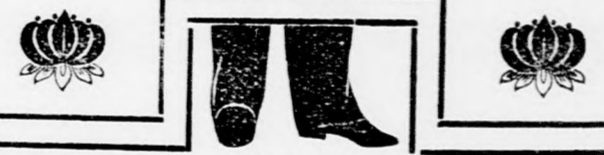
Kelt Nagybecskereken, 1905. évi május hó 8-án.

Torontálmegyei közigazgatási bizottság.

Dr. Dellimanics,
főispán.

Naponta frissen vágott
spárga (Spargel)
Kurländer Imrénél
tüzifarakta
Korona-utca 585. szám.

433-x.13

A nagybecskereki kir. törvényszék elnökétől.

404/1905. eln. szám.

469-1.1

Árlejtési hirdetmény.

A nagybecskereki kir. törvényszék elnök részéről ezennel közhírré tételik, hogy a kir. törvényszék, nagybecskereki kir. járásbíró-ság, esetleg a kir. ügyész-ség és a fogház helyiségeinek az 1906. évben való világítására szükséges mintegy 2321 kilogramm kőolaj (petroleum) szállításának biztosítása iránt az árlejtés folyó évi június hó 24-ik napján délután 4 órakor fog a törvényszéki irodaigazgató irodai helyiségében megtartatni.

Felhivatnak mindazok, kik ezen kőolajbeli szükséglet szállítását elvállalni kívánják, hogy a fentebb kitűzött napon és helyen tartandó árlejtésen 50 kor. bántpénzzel ellátva jelenjenek meg.

Zárt ajánlatok szabályszerű bélyeggel ellátva lepecsételten az árlejtés napjáig elfogadtatnak, az azon tul beadottak figyelembe nem vételnek.

A zárt ajánlat felbontását követőleg szóbeli ajánlat nem tehető.

A szerződési feltételek a kir. törvényszék irodaigazgatójánál a hivatalos órák alatt időközben is megtekinthetők.

Az odaitelés tárgyában az árlejtési eljárás befejezése után nyomtan fog határozat hozatni.

Nagybecskereken, 1905. évi május hó 9-én.

Dr. Duka László,
kir. törvénzéki elnök h.

FELTÜNŐ UJDONSÁG.

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szíhat.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPÍR ÉS SZIVARKAHÜVELY.

23-104.39

Nyomatott Pleitz Fer. Pál kiadónál, Nagybecskereken.